

Kazalo

	Uvod	8
	Bohinj - Geografski oris	16
	"Mi Bohinjci sredi raja"	18
	Gornišтво v Bohinju	22
	Varstvo narave - Pravila obnašanja v TNP	23
	Prosti čas v Bohinju	25
	Kulturno-zgodovinska dediščina	26
	Praktični napotki	29
	Zasnova vodnika	30
	Planinske postojanke	32
<hr/>		
SPREHODI	Sprehodi	38
	1 Bohinjsko jezero	40
	Biser in srce Bohinja	
	2 Voje	42
	Dolina triglavskih voda	
	3 Okoli Rudnice	44
	Pritličje Bohinja	
	4 Dobrava	46
	Bilo je nekoč	
	5 Bohinjski slapovi	48
	Poskočni savski izviri	
<hr/>		
RAZGLEDI	Razgledi	52
	6 Rudnica	54
	Sredi Bohinja	
	7 Rjava skala - "Vogel"	58
	Iz oči v oči z velikani	
	8 Vodnikov razglednik	60
	Bohinj kot odprta knjiga	
	9 Galetovec	62
	Pogled drugam	
<hr/>		
IZLETI	Izleti	64
	10 Ratitovec čez planino Pečana	66
	Skozi jelovške gozdove	
	11 Šija	68
	Izletnik v visokogorju	
	12 Komna	70
	Zlatorogovo kraljestvo	
	13 Čez Komarčo k Črnemu jezeru	74
	Strm prag jezerske doline	

14 Vogar	76
Preddverje Fužinskih planin	
15 Fužinske planine	78
Živa divjina	
16 Uskovnica	82
Sonce in razgledi	
17 Konjščica	84
V osrčju velikanov	
18 Zajamniki	86
Triglavska ulica	
19 Pokljuka - Javorov vrh	88
Med smrekami žare vrhovi	

VISOKOGORSKE TURE

Visokogorske ture	92
20 Ratitovec	94
Vzhodni mejni kamen Bohinja	
21 Vrhovi okoli Soriške planine	96
Sredogorski uvod	
k Bohinjsko-Tolminskim goram	
22 Kobla - Kravja Črna gora	100
Zakaj pa ne poletiš?	
23 Črna prst	102
Visokogorski botanični vrt	
24 Raskovec	106
Robot samotar	
Bohinjsko-Tolminskih gora	
25 Rodica	108
Lepa piramida nad Suho	
26 Vogel	110
Krstni boter smučišč in planin	
27 Vrh nad Škrbino	112
Najtežja gora	
Bohinjsko-Tolminskega grebena	
28 Kuk (Veliki vrh)	114
Najvišji val Bohinjsko-Tolminskih gora	
29 Bogatin	116
Zlatorogov prestol	
30 Lanževica	118
Smučarski raj nad Lepo Komno	
31 Plaski Vogel	120
Otok nedotaknjene divjine	
32 Lepa špica	122
Gora v ogledalu Triglavskih jezer	
33 Pršivec	124
Rapsodija v zlatem	

34	Vzhodna jezerska veriga	128
	Občudovane, vendar osamljene	
35	Kanjavec	130
	Sanjska gora turnih smučarjev	
36	Debeli vrh	132
	Prvak fužinskih gora	
37	Škedenjovec	136
	Največji bohinjski skedenj	
38	Jezerki Stog	138
	Stog za gamse	
39	Mišelj vrh - Mišeljski konec	142
	Zaščitnika velskih pastirjev	
40	Vernar	146
	Pozabljen, skrit pod Triglavom	
41	Tosc	148
	Debeluh, ki ni od muh	
42	Veliki Draški vrh	150
	Bohinjski gorski lepoteč	
43	Viševnik	152
	Najbližji bohinjski dvatisočak	
44	Vrhovi nad Lipanco	154
	Blejski gorski kvartet	

PREČENJA

	Prečenja	158
45	Rodica - Črna prst	160
	Pogled na Triglav in vonj po morju	
46	Bohinjsko-tolminski dvatisočaki	162
	Osem na mah	
47	Vrhovi okoli Konjščice	164
	Dva težka, dva lahka - vsi štirje lepi	
48	Okoli Bohinja	168
	Čez sedla in planine - ob vznožju velikanov	

TRIGLAV

	Triglav	172
49	Na Triglav s Pokljuke	174
	Najkrajša pot na teme očala	
50	Na Triglav mimo njegovih jezer	178
	Pot skozi Zlatorogovo kraljestvo	
	Bohinjska planinska pot	184
	Literatura / Zemljevidi / Spletne naslovi	188
	Abecedno kazalo	190
	Avtorji fotografij	192

ZANIMIVOSTI

Prva upodobitev Triglava	21
Visokogorska planinska	
loča z najdaljšim stažem	37
Podor pod Studorjem	47
Foto razglednik	55
Izdolovanje pip na Gorjušah	63
Oskrbovališče za fronto na območju Krna	71
Orbinasti travniki	77
Basanga	81
Šotno barje	91
Rapalska meja	99
Bohinjski predor	101
Prvi občudovalci botaničnega raja	103
Po sledih prvih obiskovalcev	
visokogorskega sveta	119
Na Kanjavec pozimi:	
po Dolini za Debelim vrhom	131
Alpski svizec	134
Škodle	140
Polica okoli Tosca	145
Prvo reševanje s Triglava	147
Prvi raziskovalec slovenskih Alp	177
Ostanki vojašnice Morbegno, ki to niso	181

Koča pod
Bogatinom na
planini Na Kraju,
V ozadju graben
Böhinjsko-
Tolminskih gora.

15 Fužinske planine

Živa divjina

Nezahtevna
označena pot

NADMORSKA VIŠINA:

Planina pri Jezeru, 1453 m,
V Lazu, 1560 m, Krstenica, 1655 m

VIŠINA IZHODIŠČA: 1147 m

VIŠINSKA RAZLIKA: pribl. 600 m

Med Pršivcem in Hribaricami, med Triglavskimi jezeri in Vojami, leži skrivnosten svet Fužinskih planin. To je visokogorska planota s krško razbrazdanim reliefom, prekrita z gozdom in travniki, višje gori pa s preprogo rušja. Pokrajina je zavita v težko resnobo, starčevska oblička gora v ozadju so siva in mrka. Dozdeva se, da so se nad deželo znesle strašne naravne sile. Robata pobočja, razjedene pečine, skrivenčeni macesni ... nikjer nobene vesele, igrive oblike. Ali je tu gori sploh kaj živega? Stopi v samotno deželico, pa boš začuden spoznal, koliko življenja skriva! Ko te bo pot pripeljala mimo jezera sredi temnega gozda, bo pljusak izdal vrnje pod gladino. Na stezici med rušjem te bo prestrašil hrupen vzlet mogočnega petelina. Gori v robah boš opazil rjava telesa rogatih praprebivalcev teh krajev. Celo v kamnitih puščavah gornjih planot te bo v skalni razpoki pozdravila prelepa modra neboglasnica. Najbolj živahno pa je v širokih globelih, kjer med bohotno travo že stoletja cingljajo zvonci. Ovtarja, Dedno polje, Laz, Krstenica ... so (lepa!) imena planin, kjer se je pisala zgodovina

Planina Dedno polje

Planina v Lazu: zadaj dolgi greben Ogradov; skrajno levo je Lazovski preval.

bohinskega planšarstva. Ta starodavna, trdoživa dejavnost kaže danes razveseljive znake ponovne rasti. (Ni še dolgo, ko si na Fužinskih planinah prej srečal medveda kot kravo!)

Za ljubitelja gora so Fužinske planine dragocen svet, ki leži milje daleč od hrupnih magistral. Tu ni znamenitih vrhov za zbiralce trofeje. Na teh samotnih planotah boš začutil dihanje narave, ki je tu marsikje še povsem nedotaknjena. Doživeti ne boš dokazoval s štampiljkami, temveč jih boš zaklenil v srce, da ti bodo spomini razsvetlili dolinsko svivino. Če hočeš to prelepo deželico spoznati globlje, te čaka težka naloga. Svet nad območjem paše je brezpopen in težko prehoden, na vrhove pa se lahko napotijo le izkušeni mojstri visokogorja. Kot "uvod v Fužinske planine" bomo opisali prijetno krožno turo po varnih, lahkih poteh z ene planine na drugo. Gorske velikane bomo občudovali od spodaj. Sicer pa se bomo v naših optih na te planine še večkrat vrnili, saj se tu prično poti v "zgornja nadstropja" fužinskih gora.

IZHODIŠČE

Planina Blato, 1147 m, leži v globoki kotanji sredi gozdov visoko nad Vojami. Sem gor pripelje asfaltirana gozdarska cesta iz Stare Fužine po dolini Sube. Od ceste v Voje se odcepi levo kak kilometer nad vasjo. Drugo križišče je nekoliko pod Blatom: naravnost se gre na Vogar, ostro desno pa na Blato. Iz Stare Fužine je do Blata 10 km (cestnina!).

OPIS

Prvi odsek do Planine pri Jezeru te bo najbrž nekoliko razočaral, saj grd, razdrapan kolovoz prav nič ne sodi v ta prvobitni predel. Enournne gozdne boje ne kaže posebej opisovati, saj nimaš kam zaiti. Planina pri Jezeru, 1453 m, še ne sodi v visokogorje. Pašnike obkrožajo globoki gozdovi, ki odsejajo v ogledalu velikega jezera sredi najbolj obiskane fužinske planine. Nad krošnjami žarjijo oddaljeni grebeni z mogočnim Debelim vrhom na

32 | Lepa špica

Gora v ogledalu Triglavskih jezer

Zahtevna
označena pot

NADMORSKA VIŠINA: 2398 m
VIŠINA IZHODIŠČA: 1685 m
VIŠINSKA RAZLIKA: 713 m

Zahodni bok Doline Triglavskih jezer obvladuje velika in lepa gora. Uradno je "velika" (Veliko Spitiče), v domačem poimenovanju pa od nekdaj "lepa". V tem smo si Bohinjci in Trentarji prosti, saj nam velikih in še večjih gora ne manjka. Lepa špica kaže Trentarjem prostrano ostenej, sestavljeno iz mogočnih stebrov, ki tako lepo zažarijo v večernem soncu. Bohinjska stran gore pa pripada čudovitemu svetu Triglavskih jezer, od koder segajo visoko v robe zeleni jeziki s pisanimi okrajem. Prijazna in živa gora je povsem drugačna od sivih fužinskih samotarjev, ki mirko zro čez dolino. Gizdava lepota se najraje kaže v svetlih zrcalnih Triglavskih jezer. Spominjam se svojih prvih pristopov na Lepo špico, ko je bilo vse skupaj eno samo vznemirljivo raziskovanje nedotaknjene divjine. Ko sem kasneje našel goro "sveže pleskano" in navrtano, me je obšlo razočaranje. Vendar se je izkazalo, da hodijo sem gor le pravi ljubitelji, ki iz Zlatorogovega kraja niso pregnali njegovih resničnih in praviljnih dvorjanov. Na Lepo špico peljeta dve poti, ki ju bomo povezali v krožno turo in opisali v smeri urinoga kazalca. Vzpon na ponosno goro je med najlepšimi v Julijskih Alpah.

IZHODIŠČE

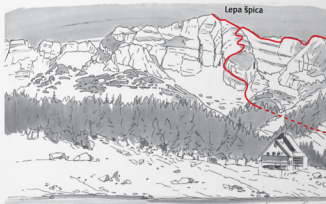
Koča pri Triglavskih jezerih, 1685 m (izlet št. 50); od Koče pri Savici čez Komarčo 3–3,30 h; obvezno prenočevanje. V nasprotni smeri lahko prespiti na Prehodavcih.

OPIS

"Jezerski magistrali" (izlet št. 50) sledi pol ure, pri smerokazu pa jo po zložni markirani stezi ubereš proti Lepi špici. Čez razkošne "vrtove" se sprehodiš do vznožja strmine, ki jo naskočiš pod zelenim hrbotom desno od vrha. Čez vznožne pečine pomaga jeklenica, nato pa se steza vije čez strme trave, ki pa vedno bolj izginevajo med skalami. Na vršni greben stopiš nekoliko desno od vrha. Razgled je veličasten. Globoko pod seboj vidiš Sočo, nad katero se razgrinja čudoviti svet trentskih gora. Na drugi strani se leskečejo smaragdna očesa Triglavskih jezer, zadaj pa modrje zbor bohinjkih očakov.

SESTOP

Po grebenu na Prehodavce; to je najboljši del ture. Pot se vije mestoma po grebenu nad vrtoglavimi trentskimi prepadi, nabrušene stolpe pa obide po jezerski strani. Nekaj mest je kar izpostavljenih, tu in tam srečaš kak železni pripomoček. Ob razkošnih razgledih prekoraciš nekaj grebenskih glav, vmes pa se greš skrivalnice s kozorogi. Z zadnjega vršiča se pot spusti na slikovite

podé na robu Prehodavcev. Od tod sestopiš k Zelenemu jezeru, kjer spet naletiš na "jezersko magistralo", ki te popelje nazaj k izhodišču.

TEŽAVNOST

Zahtevna markirana, mestoma zavarovana pot. Na grebenu je nujno zelandljivo vreme. Markacije po mestoma izpostavljenem grebenu Spitiča so zelo obkedle

ČASI

Triglavska jezera–Lepa špica 2,30 h
Lepa špica–Prehodavci 2,30 h
Prehodavci–Koča pri Triglavskih jezerih 2 h
Stupaj 7–8 h

Dvojno jezero in Lepa špica v ozadju

41 | Tosc

Debeluh, ki ni od muh

Nezahtevno
brezpotje

NADMORSKA VIŠINA: 2273 m
VIŠINA IZHODIŠČA: 1154 m
VIŠINSKA RAZLIKA: 1119 m

Tosc – Tolstec je duhovito in še kako zadeto ime tega bohinjskega trebušnika. Nebodigatreba se je lepo postavil pred čaščenega očaka in ga meni nič tebi nič zakril polovici Bohinja. No, prav v tej predznosti tiči izziv: potrudi se na Toščev prostrani vrh, pa boš videl Triglav tako kot od nikoder drugod! Čez Toščeve zajetne boke se v triglavsko svetlišče valijo trume, na vrhu pa vlada mir kot v pradavnini. Kar nerodno mi je priporočiti obisk tega razglednika. Toda ni se treba bati – brezpotni, strmi ovinek bodo napravili le planinci, ki v tej divjini ne delajo ikode.

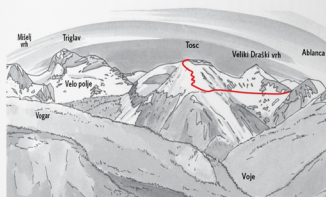
Tosc spada med bohinjske gorske prvake. V grebenu med Krmo in Bohinjem je najvišji. Izzivalni položaj pred obličjem Triglava mu je naklenil spoštljiv sloves med maloštevilnimi obiskovalci. Tudi zahodna panorama je enkratna. Nad globeljo Velega polja se vrstijo grebeni fužinskih gor. Brezpotij vajenega planinca čaka na Toscu lahka naloga. Poleg znamenitega razgleda ga tu gori pričaka razkošen cvetlični vrt. Šele na vrhu pa se izkaže, da Tosca vendarle ni ena sama milina: ob pogledu v brezno severne stene nad Krmo vsakomur vzame sapo!

IZHODIŠČE

Uskownica (izlet št. 16); po cesti iz Srednje vasi ali s Pokljake; iz Stare Fužine 1,30 h.

OPIS

Čez Toščev trehub pelje triglavsko "božja pot" s Pokljake (izlet št. 49), vendar se samotni gori najbolje poda pristop po prav tako samotni poti z Uskownice čez Čiprje. Začetek poti pomeni manjši orientacijski problem, saj se med kolovoz in hišicami zahodnega obrobja Uskownice ni lahko znajti. Če skrbno slediš lesenim oznakam, boš pol ure nad kočo stopil v gozd, ki prekriva strmino nad Vojami. Na manjši ravnici te pozdravi studenec. Kraj nosi skrivnostno ime Čiprje. Tu je Julius Kugy doživljal svoje mladeniške sanje o Scabiosi Trenti. Nadaljnja pot brez večjih vzponov bi bila prav udobna, če je ne bi prekinjali grozeči podor (obvoz visoko nad njim) ter razdrte grape (pot čeznje je mestoma precej načeta). Pobočje strmo pada v globino Voj, spredaj pa večino obzorja zastira naš cilj. Izza najgloblje grape se pot prične vzpenjati. Nad zapuščenno planino Zgornji Tose stopiš na "Triglavsko magistralo", ki pripelje s Pokljake in nudi najudobnejši pristop (izlet št. 49). Brezpotni del ture se prične nekoliko desno od priklopčka. Glavna smer je strm travnat žleb, ki pelje na vršno planoto. Naporno vzpenjanje mimo (pre)številnih možičev lajšajo vedno bolj prostrani razgledi in

bujno cvetje. Toščevo teme je povsem v skladu z razsežnostjo gore. Najvišja točka kraške planote je daleč na desni. Oblikovana je v travnatno piramido. Sedi in uživaj!

SESTOP

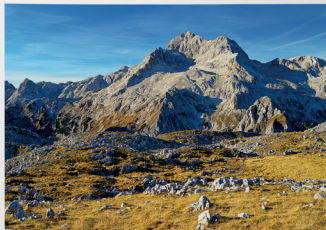
Do magistrale po isti smeri, dalje po poti vzpona ali pa z manjšim ovinkom čez planino Konjščico.

TEŽAVNOST

Lahko brezpotje. Potreben je občutek za orientacijo. Pot čez grape je mesto na zelo načeta. Vršna strmina je naporna, poleti tudi vroča.

ČASI

Uskownica-pl. Zgornji Tose 3 h	Sestop 3 h
Magistrala-Tosc 1,15 h	Skupaj 7-8 h

Tosc je izjemen razglednik: Triglav je kot na dlani.

Triglav

Triglav, 2864 m, je najvišji vrh Bohinja, Gorenjske, Primorske, Julijskih Alp in sploh Slovenije. Gorski očiak pomeni Slovencem večni simbol narodne zavesti. Pod njegovim okriljem se čutimo varne, v njegovem čaščenju smo si povsem enotni. Skratka: radi ga imamo. Mogočni gori dolgujemo spoštovanje, kar bomo najbolje pokazali s tem, da se bomo izognili dejanj, ki bi Triglav poniževala in onesaževala. Žal se oboje dogaja kar pogosto.

Triglav je nesporni prvak slovenskih gora. V dolgi vrsti znamenitih alpskih velikank uživa častno in pomembno mesto. Ni naključje, da je bil osvojen med prvimi (osem let pred Mont Blancom!), čeprav nikakor ni lahka gora. Bohinjskemu gorskemu svetu pripada južna stran velikana. To je njegov blagi, prijazni obraz, ki ga

ne obremenjuje divje veličastje Severne stene ali trentskih strmin. Od tod se tudi v najlepši luči kaže triglava podoba. Zato ni čudno, da so prvopristopniki s te strani priplezali na Triglav. Bohinjci smo na svoje znamenite rojake nemalo ponosni. "Štirje srčni možje", ki so leta 1778 prvi premagali strah pred neznanim divjim visokogorjem in priplezali na vrh, so dolgovali pobudo idejam razsvetljenstva, ki jih je v Bohinj zanesel tedanji lastnik bohinjskih fužin Žiga Zois. Danes, po več kot 240 letih, pa je na Triglavu kar se da

živahno. Visoko v boke gore sega življenje, prav do vrznočja kamnite glave se vijejo udobne, lahke steze. Čez strme vršne pečine so napete močne jeklene vrvi. Velike planinske kočice nudijo zavetje in oskrbo. Mnogo ljudi se tu gori trudi, da bi bila pot na vroče zaželeno goro čim prijetnejša. Vzpon na Triglav je res želja skoraj slehernega Slovenca. Mnogi se sicer zadovoljijo s pobožnim občudovanjem očaka iz varne doline, marsikdo pa se ga tudi boji. Manj izurjeni upravičeno, za izkušenega planinca pa je Triglav povsem varno dostopna gora. Ture se lotimo z občudovanjem in ljubeznijo, da bomo na Triglavu doživeli resničen praznik! Za vzpon na vrh si izberimo jasen dan, kajti tako veličastnega razgleda ne nudi nobena druga slovenska gora. Podroben opis je komaj mogoče, najbolje se je opremiti z dobrim zemljevidom.

Iz Bohinja peljeta na Triglav dve poti, ki pa imata še nekoliko variant. Oba pristopa lahko povežemo v velikopotezno prečeanje, na katerem bomo poleg Triglava spoznali še marsikateri drugi bohinjski dragulj. Za vzpon na Triglav se je treba opremiti preudarno in previdno. Na teh izrednih višinah veljajo posebni vremenski zakoni. Treba je računati z nevarnostjo nenadnega in silovitega vremenskega preobrata. Pogost in povsem normalen pojav sta sneg in led sredi visokega poletja.